

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Octo Cœlestis Vitæ Beatitudines, quibus, velut totidem Radijs, Ven. Præsul
Arnestus in Ecclesia Dei reluxit. Caput XXIV. & Ult.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

paleis, & adulatione liquefcit (flamma enim honor est) ergo aureos etiam mores mutant honores. Felicior Carbunculi Natura non læditur flammis; in similem naturam ignis non agit; nati ad Imperium non mutantur. Flamma Carbunculi frigida est: sine nube semper cœlo invidiosè lucet, nec diem distinguit nec noctem. Ob hanc gloriam Carbo unicus thesaurus esse potest, vetusque illud refutat proverbium, quo thesauri inanes, fieri carbones dicuntur. Hæc virtute ad miraculum propè VEN. Arnestus claruit, in quo nihil mutaverunt honores; jam in Naturam lucem converterat, & velut Carbunculus, suâ se virtute involvens, durabat. Hoc unum cœlitus sibi repeti audiebat: *Luceat lux vestra!* doctrinæ sanitate, & exempli bonitate. Erat *lucens cardo & carbo* Romanæ Ecclesiæ Purpuratus, qui ad frigus lapidis, addebat ardorem Charitatis. *Lampades ejus, lampades ignis, atq; flammarum.* Hic igitur Radius Præsuli Nostro debetur, eumq; donat *Bohemia*; cujus etiam in sinu hoc pretiosi lapidis genus, etsi perrarò, reperitur.

*Tier. lib. 46.
hieroglyph.*

*Vestigium De-
i hemis Dia
C. 100.*

Octo Cœlestis Vitæ Beatitudines, quibus, velut totidem Radijs, VEN. Præsul ARNESTUS in Ecclesia DEI reluxit.

CAPUT XXIV. & ULT.

Spectasti, Lector, priore Capite *Arnestum*, octo humanæ Felicitatis ac Beatitudinis radijs coruscum, velut Solem. Nunc totidem, sed cœlestibus radijs fulgentem aspicias. Virtutum *Gemma*, rursus radios facient; à quibus si te quoq; irradiari permiseris, proh! quàm serenus eris.

I. COE-

I. COELESTIS BEATITUDINIS RADIUS
EX AMETHYSTO.
ARNESTUS PAUPER SPIRITU.

Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Caelorum.
Matth. 5.

*Maldonatus
in C. 5. Matth.
Pier. lib. 41.
Hieroglyph.
Sennert. l. 68.
Alcasar. in
Apoc. C. 21.
v. 20. not. 33.
& 34.
Anselm. Boët.
l. 1. de Gemmis
C. 13. & l. 2.
C. 37.*

Amethystus
symbolum
humilitatis.

PAuperes spiritu major Scriptorum pars hoc loco *Humiles* intelligit, aut eos qui licet gloriâ, divitiisque circumfluant, super alios non efferuntur.

Sit igitur *Amethystus* gemma, quæ colore *Violam* imitatur, purpurâ aliquantum dilutam, cujus pulchritudinem mirè commendat *Alcasar*. Illud in Bohemico Amethysto mirabile, (quod observat curiosissimus Cæsaris Rudolphi Gemmarius) esse figurâ sexangularem, & in pyramidem sexangularem definere, quasi cœlum ostenderet; estque singulari pulchritudine, licet duritie cedat Orientali; celebriores, ait, *Amethysti sunt in India, Cypro, &c. in Misnia ac Bohemia pulchriores, ac perfectè violacei*.

In hac igitur violacea gemma, qui ipse color *Humilitatis* est, si adumbrare *VEN. Arnesti* humilitatem cupis, & ostendere picturâ vel sculpturâ, quomodo honores fugiendo, cœli Regnum sit secutus, pinge *Solem* altissimum, atque ab eo fugientem *Lunam*, & ad plenilunium, ut solet, properantem. Nam quò Luna fugit magis, eò magis impletur; & dum à Sole remotissima est, plenissima est; & tum veraciter *divisum habet cum Sole imperium*: ut enim ille diei, sic ista præest nocti, & cœli regnum obtinet fugiendo. Inscribe fugientis *Lune* imagini: *Regnat, quando fugit. VEN. Arnestus* suo istud probavit exemplo, qui cum honores omnes inhonoraret, & lucem dignitatum fugeret, atque etiam in claustrum sese abdere toties optaret, ac peteret, nihil consecutus est aliud fugiendo, quàm ut luceret magis, & dignitatibus ampliùs ornaretur, ac denique regnum cœlorum obtineret. *Beati igitur humiles & pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum!*

RADIUS HUMILITATIS.

AD honores certissimum iter parat *Humilitas*. Ambitiosi hoc etiam sentunt, qui se in aulis humiliant, ut exaltentur. O histriones! Virtus non est in veste, sed in corde: ideòque larvam hanc detrahit tempus, & *DEVS* qui *superbis resistit*. Honos crescit ex humilitate, ut arbor è radice. Abyssus humilitatis abyssum invocat gloriæ; meritoque illud etiam *altum* vocamus, quod est *profundum*. Non minor est dignitas in profundum, quàm in altum crescere; nisi quòd illud securius, quod cadere non potest. Non minùs gloriosum est humilitate centrum terræ attingere, quàm glorià cœli centrum calcare. Hinc *DEI* Filius *primus & novissimus* appellatur; primus, quia novissimus, propter quod aeternum dedit illi nomen *DEVS*. In novissimo loco gloria & principatus invenitur. Quid gemmis & metallo pretiosius tellus habet? quid ipsdem humilius? Hisce ignobilibus antè gemmis, non dedignatur Sol nobiles animas infundere, & cœlestis suæ lucis particulam impertiri. Solis naturam imitatur divinitas: *alta eminus cognoscit, humilibus dat gratiam*. Summa *DEI* gloria est creare, & ea quæ non sunt, tanquam essent, vocare. Qui à *DEO* cupit exaltari, parvus sit; aut nullus potiùs in oculis suis, & nihilo propinquus. Violaceum hunc Radium *VEN. Arnesto* circumponit *Humilitas*, eumque gloriæ suæ insignibus exornat in cœlo: quem profus humilitate præcelluisse in ejus vita probavimus.

Humilitas certissimum ad gloriam iter.

II. COELESTIS BEATITUDINIS RADIUS

EX BERYLLO.

VEN. ARN. PRÆSUL MITISSIMUS.

Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Matth. 5.

Beryllus gemma est, quæ *Aqua marina*, seu puri & quieti maris subviridem colorem refert, ut Scriptores affirmant. Hoc etiam gemmæ decus habet *Bohemia*. Exsculpe igitur in *Beryllo Fluvium subviridem* (qui *Beryllo* natus est color) fluvium,

*Senneri. l. 1. tit. 1.
Alcasar. l. 1. tit. 1.
Boët. lib. 2. de gemmis c. 70.
Beryllus mansuetudinis symbolus.*

In hâc viridati-
nis.

Vide Maldon.
sc. cit.

Mansuetudo
gloriosa.

in hâc viridati-
nis.

inquam, auriferum, & aureis arenis abundantem, quales ali-
quot in Bohemia fluvij sunt, ac præcipuè *viridis Muldava*. Su-
per hæc aquas efforma *vellus Agnelli*, aut potius *Instrumentum*
illud vellere rectum, quo ij, qui aurum inter fluminum are-
nas quærunt, utuntur; inscribere Imagini: *donat. se mitibus aurum*.
Memorable enim est, quòd demisso inter arenas agni *vellere* fa-
cillimè ad illud sese aurum associet, ut affirmant, qui in hoc la-
bore, aurique glareis eluendis occupantur. Confirmat id vetu-
stissimus Scriptor Appianus: *Apud Colchos, inquit, rivi sunt,*
ferentes ramenta auri minutissima, & ob id parùm conspicua; acco-
la verò vellera villosa in rivos demergunt, atq; ita aureas arenulas
his inhærentes colligunt; & fortasse tale fuit illud inclytum Æta-
tergus aureum. Hæc ille. Aprissima, ut videtur, in rem nostram
Imago. Quid enim *agnello mitius?* & tamen ejus *vellus aurum*,
trahit. Neque mysterio caret, quòd ad Gentem Austriacam al-
terius Orbis aurum argentumque mittit Natura; *vellus aureum*
habent: & cui nota non est (quæ jam in proverbium abiit) *Cle-*
mentia Principum Austriacorum? Mites igitur, atque inter eos
seu mitissimus Agnus Arnestus (verba sunt vetusti Scriptoris)
terram & opes terrarum possidebunt: nam aurum virtute con-
tinet omnia, sed hoc ipsum *Vellere & Clementiâ* paratur.

RADIUS MANSVETUDINIS ET CLEMENTIÆ.

Nihil humanitate ceteri homines, nihil clementiâ & man-
suetudine Principes, pulchrius habent. Hominem exuisse
videtur, qui exuit humanitatem; & Principem se obliviscitur,
qui Clementiæ non meminit. Invidenda Regum felicitas *posse*
parcere. Solus ille parcere potest, qui major est; qui pepercit,
jam debellavit. Firmissimum Regnorum fundamentum est, Cle-
mentia: etenim fortuna Principis dum parcit, à nullo periculo
abest longius, quàm ab humilitate. *Securus est Majestatis, qui*
parcit. Cui violentè sedet Imperium, non potest sæpe parcere,
licet velit: nam scit, etsi parcat, se amorem non acquisiturum,
quem factis crudelibus jam pridem ex civium corde proseripit.

Felix

Felix & inexpugnabile munimentum est, munimento non egeret. Longè valentior est ad obtinendum & retinendum, quod velis, Amor, quàm Timor. Timor abit, si recedas; manet Amor, cujus excubijs Regna maxima defenduntur. Orbis universus non continetur fulminibus, sed amoribus; regitur magnetismis; cùm Coelum benignè aspicit, & mite est, subdita tellus, sylvis comantibus, florum oculis & gemmis, totòque Naturæ suæ vultu blandissimè refalutat. Nubeculae quaedam, ut *vellera lana lucentes* apud Maronem, cùm vesperi spectantur in cœlo, serenitatem crastinam promittunt; & Clementia & Mansuetudo certissimum prognosticon est aureæ in Dignitate felicitatis & Pacis. *Mitè igitur possident terram*, eisque inclamatur ab omnibus: *Impera nobis!* Talis in omni vita VEN. *Arnestus*, ut pridem probatum est, qui etiam ijs, à quibus quærebatur ad mortem, pepercit. Hinc *oleum ex mortui sepulchro stillavit*, quod tempestates extinguit. *Deus ipse*, ut promisso faceret satis, optimum Præsulem, & mitissimum Principem, bonis omnia munivit & cinxit, ac præcipuè auro ad miraculum ditavit, ut thesauros invenisse crederetur; at thesaurus ille *Vellus*, & mansuetudo fuit, quo Vellere, velut harno, aurum capiebat, quod spontè sequebatur.

*Pist. l. 2. lib. 2.
Nat. C. 103.*

III. COELESTIS BEATITUDINIS RADIUS

HYACINTHINVS.

VEN. ARNESTVS LVGET.

Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Matth. 5.

Magna inter curiosos, eruditòsque Scriptores controversia est: an *Hyacinthus* veterum idem sit cum eo, quem eo nomine hodie appellamus; plerisque negantibus. Omnes in conveniunt, à Flore hyacintho nomen accepisse, & quandam ad eum florem similitudinem habere. Flos autem *Hyacinthus* doloris & lacrymarum flos est, ut constat omnibus: hinc ille inscriptus folijs gemitus *A I. funestâq; littera ductu est.* Porrò *Hyacinthos gemmas ad Iseram in Bohemia reperiri*, testatur *Boëtius*. Sed in rem præsentem. In *Hyacintho* lapide & gemma desideran-

*Hyacinthus
symb. lugentium.*

*Longa de hæc
ve disputatio a
pud Alcasar
in Apoc. l. c. 1.*

*Ita Plin. l. 21.
C. 12.*

*Anselm. Boët.
l. 2. de gemmâ
C. 31.*

rium & ludentium, inculpe fruticem *Balsami*, cultro osseo im-
pacto lacrymantem, simul inscribe: *Quod lacryma est, pretium est.*

*Pancivoll. l. 1.
de Rebus de-
perditis ex Pli-
nio. &c.
Ibid. Henricus
Salmuth.*

*Vitruv. lib. de
Arab. c. 13.*

*Artemidor. l.
de somnijs.*

Observant Eruditi: omnes ferè pretiosissimos odores, lacry-
mas esse, pro more lacrymarum nasci, & cogi in lacrymam. Sic sta-
cten myrrhae lacrymam, sic opobalsamum, sic bdellium, thus, atq;
(ut quidam existimant) succinum, manna, faccarum, mel item
aut floris aut roris lacrymam esse. Imò & metalla sic concipi,
sic gemmas, sic uniones creari, & durari. Etiam Cervorum la-
crymis magnam officinae tribuunt auctoritatem. De Conchylijs
Vitruvius: *cum sunt lecta, ferramentis scinduntur, è quibus plaga
lacryma profuens, excussa in mortarijs, terendo comparatur.* Nihil
pretiosius lacrymis parit Natura; & qui lacrymas, vel somnians
vel vigilans vidit, consolationem exspectat.

RADIVS LACRYMARVM.

*Lacrymae o-
rantium pre-
tiosissimae.*

Lacrymas irradiari, & radiatas esse, vel pueri sciunt, qui cum
flentes oculos Soli obvertunt, etià in suis ipsi lacrymis *iri-*
dem vident. Lacrymae arborum pretiosae, sed pretiosiores sunt
hominum; nam si Spartanam generositate concoquantur, & du-
rentur, longè Caeli pretium vincunt. Pretiosissimae sunt, quas
pietas & desiderium caeli parit, quales fundebat *Arnestus*. Ma-
gna enim semper naturae vis est in conceptu, & cum caelum la-
crymando desideratur, caelo similis lacryma concipitur. Nec il-
lae lacrymae minus habendae sunt nobiles, quas sui victrix expri-
mit Patientia. Qui lacrymas hominis, & unde nascantur, ex-
plicat, *Alembici* apud Pharmacopoeos utuntur exemplo; omnes
enim rerum essentiae, ut ita loquar, extrahuntur lacrymando,
flammarum vi, in tribulationis camino; quod subtilius est, ele-
vatur in caput, tum refrigeratum guttescit, guttulae auctae & col-
lectae foras lacrymantur & fluunt. Hinc pretiosum istud naturae
compendium. Plus una gutta, sic elevata & vexata flammis, vir-
tutis acquirit, quam mille aliae simplices contineant. Id unum
haec duo differunt, quod *lacrymae natura* deorsum cadunt, *lacry-*
mae gratia feruntur in caelum, ibique in thesauris DEI servantur:
posuisti

posuisti lacrymas meas in conspectu tuo; alij legunt, ut ante dixeram, in thesauris. Lacrymis igitur nostris inscribi meritò potest: *Durate!* secundis enim rebus in cœlo servantur, quæ lacrymatione gignuntur. *Mulier cum parit*, ait ore divino Christus, *tristitiam habes*; at succedit consolatio, & quod fletur, gemma est. Patientia colligit rosas, flet gemmas. Ajunt multorum liberum Matres (quod etiam magnus *Aristoteles* notat) pueros, quorum flebilior fuit infantia, & qui plurimum infantes fleverunt, in juventute fieri pulchriores. Exemplum hoc in vitam humanam valet, quæ cum in terris flet, velut omnibus peregrinis humoribus purgata, clarificatis oculis formosior cœlum intrat. *Euntes*, inquit, *ibant, & flebant* (dum degerent in orbe scilicet) *at venient cum exultatione in Superos.*

His igitur ad perferendos omnes corporis animique dolores animemur. Dolores fortiter tolerati transeunt in voluptatem; atque ut voluptas nimia cruciatum habet, sic dolor, quem viceris, voluptatem. Nota est fabula apud Eruditos, de *Dolore & Voluptate unâ casenâ à Iove constrictis*. Urtica, si fortiter presseris, non urit; si delicate tractaris, mordebit; eadem est adversorum natura.

IV. COELESTIS BEATITUDINIS RADIUS

OPALO GEMMÆ PVLCHERRIMÆ SIMILIS.

VEN. ARN. ESURIT ET SITIT JUSTITIAM.

Beati qui esuriunt, & sitiunt Iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

Matth. 5.

Opalus gemma est colore quidem præcipuo candida, sed ita permixta, ut in ea vario modo & *Carbunculi* tenuior ignis, & *Amethysti* fulgens purpura, & *Smaragdi* virens mare, incredibili pariter mixturâ, transluceat. *Hæc atate*, ait *Rudolfi Casaris Gemmarius*, post *Adamantem*, *Rubinum*, ac *Vnionem*, *quartum locum obrinet Sapphirus*, ego tamen huic postremo Opalum legitimum præferrem; est enim in eo *caruleus, viridis, flavus & ruber*, interdum *niger & lacteus color*. In Opalo igitur, seu Naturæ, seu

Sennert. 1. 26.
Plin. lib. 37.
hist. Nat. C. 6.
Anselmus de
Boet. lib. 2. de
gemmâ C. 44.
& 46.

Opalus Man-
na Iustitiæ
famē repræ-
sentat.

Iii 3,

Artis

Vide Bonfrer.
in Exodum.
Fecit enim, &c.
Salianum in
Annalib.

Artis labore, *Manna* de cœlo cadens, exsculptur, additurque Epigraphe: *Iustis Esurientibus*. Mirabile prorsus DEI arcanum (ut notant sacrarum litterarum Interpretes) quod solis Iustis inter Israëlitas, *Manna omnem* saporem suavitatis præbuerit; nam alioqui Injusti vociferari justè non potuissent: *nauseat anima nostra super cibo isto levissimo!* Beati igitur qui esuriverunt & sitiverunt Justitiam, ipsi enim soli sunt cibo cœlesti recreati & satiati, qui cibus omnem saporem contineret. Sed & *Opalus* gemma rectè huic picturæ subjici videtur, ob tantam in ea lucis varietatem; desiderium enim Justitiæ multas variâsque virtutes complectitur. Talis *VEN. Arnestus*, qui rationes omnes vitæ suæ, id est noxas suas omnes, defectus, remedia, consilia, ut impiger mercator, libello comprehensa semper apud se gestabat, & lucra spiritualia conferebat in corde, perennitèrque famebat & sitiebat Justitiam. Oraculum suum pius *Jesvs* implevit, atque in ejus animam omnium virtutum, & omnis Justitiæ saturitatem, velut roseidum *Manna*, sine mensura *Gomor*, abundantissimè de cœlo infudit.

RADIUS EX DESIDERIO JUSTITIÆ.

Qui sancti-
moniam esu-
riunt, im-
pleantur.

Nihil cœleste de cœlo, sine desiderio nostro, cadit. Astra vigilantibus, & desiderantibus, & utentibus favent. Parcè *DEVS* gratiam ijs dispensat, qui gratiâ non utuntur. Gratiam omnibus parare divinum est; uti eâ, nostrum & *DEI*. Qui plus desiderat, plus habet; eadem mensura est desideriorum & gratiarum; qui esuriunt saturantur. Mira res! in vita divina & cœlesti, esurire & sitire, comedere est! nulli mensa virtutum patet, nisi famenti. *Esurientes DEVS implet bonis, fastidiosos divites seu saturos dimittit inanes*. Ipsi cibi cœlestes appeti se volunt, fugiunt nauseantem. Vitæ signum est respiratio, & animæ *DEO* implendæ præcipuum indicium, fames & sitis Justitiæ. Nam vita & spiritus ignis instar habet, qui semper in pabulo suo, si vivit, occupatur: etenim mortuus, & sine pabulo ignis, ubi reperitur? nisi forsitan in cœlo, aut apud Chemicos inclusus, & violentè ca-
ptivus.

C. XXIV. COELESTIS BEATIT. VIII. RADII. 441

ptivus. Sanitatem animantium, cum ardentem comedunt, agnos-
 scimus: sic animas, quæ Justitiam, ut cibum, vel ex flamma ra-
 piunt. Verissimum illud magistrorum est: *nolle jam procedere &
 non proficere, idem esse quod regredi.* In hoc fluctu rerum huma-
 narum, & rapido torrente, in defluxu universæ naturæ, atque
 etiam *ambulatoriâ nostrâ & instabili voluntate*, omnes deorsum
 ferimur, & projicimur: eundem locum in flumine tenere non
 possumus, nisi contra torrentem magno labore nitamur. Itaque,
 ut in versatili machina fodinarum, & in rota, quæ calcando ab
 homine movetur, stare nulli conceditur, ipsum stare ruina est; &
 si eodem in vestigio consistere cupis, progrediendum est; sic in
 vita cœlesti ambulatur, ut profectus profectum sequatur. Imi-
 tanda etiam mercatorum sedulitas, qui lucrum in arca non ab-
 sccondunt, sed ex ipso lucro aliud cogitant lucrum. Ita pecunia
 ex se sterilis, cogitur ad partem, & pecuniæ ex pecunijs genera-
 tur. Nobilior est virtutum & gratiæ cœlestis mercatus, quia cer-
 tior, securior, pretiosior: & quia à gratiosiore, & grato magis,
 gratiosius proficiscitur opus. Nôrunt, quid velim, Theologi.
 Arithmetica consulatur, ut vel in centum operibus & actibus
 crescens in die uno gratia computetur, & numeretur.

V. COELESTIS BEATITUDINIS RADIUS

EX GEMMA SARDA.

VEN. ARN. MISERICORS, ET PAUPERUM
 PATER ET MATER.

Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

Matth. 5.

Sarda, seu Sardius, Corneolus etiam & Carneolus appellatur à
 Carne: nam carnis sanguinolentæ colorem præfert. Non
 contemnendi sunt (ait doctissimus Boërius Rudolphi Medicus, Cu-
 bicularius & Gemmarius) *Sardij Europai. Nam ad Rhenum &
 in Bohemia præstantes inveniuntur.* Quis autem non videt in car-
 ne gemmæ hujus eleemosynam & misericordiæ radium appare-
 re? *Visitans speciem tuam eleemosynis, ait Spiritus Sanctus, non*

Smer. l. 1. c. 17.

*Carneolus
 misericor-
 diæ symbo-
 lum.*

*L. 2. de gemmâ
 c. 17.*

peccata

*Wid. his Intro-
grum.*

*Alcaf. in 'A-
pocalyps. l. cit.
in Plinio.*

peccabis. Sed gemma tabula tantum est, non imago. In hac igitur gemma Sardia, quæ ad Sigilla & Imagines recipiendas optime valere dicitur, fontem exsculpe, coronatum flosculis supernè, cum haustro suo & urnula, cui fonti inscribere hæc pauca: *Quia donat, abundat.* Omnes qui de fontibus scribunt, tradunt, si fons non hauriatur, aquam amitti, ac deinde fontem omnino perire: id quod ipse ego plurimis exemplis possem legentibus approbare, ut in arcibus vetustis fieri videmus, quas fontium aquas habuisse constat, quæ nullo hauriente evanuerunt, fontibus obcæcatis. At contra ubi venæ provocantur assidue, & aquæ hauriuntur, fons æternus est. Adde etiam quod ipso motu fit clarior, ac salubrior, meritoque inscripsimus fonti: *quia donat, abundat.* Natura ipsa non sinit beneficium fontem benefaciendo perire, misericors fons misericordiam consequetur. VEN. Arnesti hæc fit effigies; cujus omnes divitiæ fuerunt in motu; donabat, & ob id ipsum donabatur & abundabat; hauriebatur, sed exhauriri non poterat: aureis denuo fluctibus divinitus, velut provocatâ cœli venâ, in fontem affluentibus.

RADIUS MISERICORDIÆ IN PAUPERES.

Plin. senior.

*Misericordia
æterna vix
tus est.*

UNiversa amittimus morientes; virtutes, ac præcipuè misericordia manet in sæculum sæculi. Vix potest mori misericors: beatus & propè DEVS est. *DEVS est mortali juvare mortalem. Hæc est ad æternam gloriam via;* hoc cœlesti passu proceres ière Christiani. Gloriam divinitatis affectat, qui misericordiam exercet. Nec irascitur æmulo DEVS; sed hac ipsa de causa misericordes superat, quia misericordes in societatem honoris admittit. Summus felicitatis gradus est disputare posse cum DEO; disputare potest, qui dispersit, dedit pauperibus, sibi nihil reliquit: *Ubi igitur, Domine, centuplum quod promissisti? rationes accepti tui, & expensæ mei pariant, & respondent; factum est quod imperasti, nulla manet. Igitur vicimus, & quantâ tua in me benignitas opum fuit, tantâ mea in proximos; par tibi misericordiâ sum!* Sed vincit non vult DEVS, & dabit nè vincatur; imò efficiet amplius.

plius nè vinci possit, dicéque : habebis, serve bone, thesaurum in cœlo ! In hac orbis universi rapina, quis locus asservandis opibus & thesauris cœlo securior ? ibi nobis sint omnia. Hic in terris pauca habeamus, aut nulla : cùm mors viatores nos aggredietur, quid eripiet ? nimirum

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Sed neque Misericordibus in hac vita deerunt præsidia fortunarum. *Non vidi justum* (multò minùs misericordem) *derelictum*; propter Christum pauper, fame non perijt, & desideratur exemplum. De VEN. *Arneli* misericordia, & liberalissimis elemosynis plurima in superioribus attuli, vide & imitare. Ager quò plus reddit, eò melior; fons quò plus aquæ donare potest, pretiosior; & homo præstantior, qui misericordiæ feracior.

VI. COELESTIS BEATITUDINIS RADIUS

SMARAGDINEVS.

VEN. ARN. CORDE MUNDISSIMUS.

Beati mundo corde, quoniam ipsi DEVM videbunt. Matth. 5.

Smaragdus gemma est virore tam præcellens, ut quidquid in Sorbe viride est, si juxta statnatur, viride esse desinat, ut observat ex Plinio Ribera noster, qui gemmam hanc, ob puritatem; S. Ioanni Evangelista comparavit. Si tangatur ab impuro, frangi affirmat Pierius; at Petrasanctius noster non indecorum putavit, majus quiddam & secretius de Virginitate scribere, quod apud eum invenies exemplo probatum. Ex Smaragdo pretiosissima specula supina fieri tradit Plinius, & Neronem gladiatorum pugnas in Smaragdo speculo spectasse; addit verò: *soli Smaragdi oculos implent, nec satiant.* Hanc etiam gemmam, & naturæ dotem, Bohemæ telluri à Deo tributam affirmat Anselmus. Sit igitur *Corculi* figurâ Smaragdus, in cujus medio speculi politura, in quo ipso speculo reluceat è cœlo formosissima Solis imago, adscribe imagini: *Mundi corde vident.* Quia enim Smaragdus mundissima & purissima gemma est, si insuper specularis fiat, optimè & innoxie in ea Sol videtur. Ejusmodi oculos habebat

Plin. lib. 37°
Cap. 2.
Ribera in Apocalypf.
Pier. lib. 47°
hieroglyph.
Petrasanctius
l. 3. de symbolis, C. 4.
Plin. l. cit.
Smaragdus
Castimonie
symbolum.
Anselm. Boët.
l. 2. de gemmis
C. 56. C. 60.
C. 61.

Kkk

VEN.

VEN. Præful *Arnestus*, ut pridem probavi, & jam in divinitatis conspectum admissus, quid aliud agat, quam quod DEVS est intueri? Ut *Aquila pulli* ad Solem, Matris ungue suspensi, contemplatur: Speculi natura est repræsentare; & beatæ animæ, DEVM intelligere & amare.

RADIUS PURITATIS ET MUNDITIÆ CORDIS.

Speculum
Conscientia
nostra est,

Apud Malde-
natum in C. 10
Matth.

CORpora quæ lævia & polita sunt, rerum Creatarum effigies exhibent, at animus purus & innocens Creatoris imaginem optimè reddit. Non putandum est animum nostrum oculis carere: & quamvis careret, corde tamen *DEVS videtur*, ut ex hac beatitudine Evangelica argumentatur *Augustinus*. Purus & divinus animus sit oportet, qui ad DEVM contemplandum cupit ascendere, nam DEVS non nisi à simili videtur. *DEVS totus est animus, totus oculus, totus animi, totus sui*; nihil in eo nisi radiosum, nihil illustre reperies. Et quia videtur cum lumine, ad recipiendas divinas imagines necessaria est puritas cordis; & intellectus & voluntas gratiâ poliuntur, ut lumen recipiant. Sinè navo, sinè macula speculum facimus; cur in præparanda ad Visionem DEI anima sumus segniores? innubis semper in Conscientia, & virgineus sit dies. Animus est ut pupilla, quæ nunquam tangitur, nisi lædatur. Speculum ideo videt, quia purum, læve, & mundum est. Non dubito, ut vulneribus corpora, sic animum criminibus sauciari. His imago divinitatis aut corrumpitur, aut aboletur; inurit has maculas scelus, pœnitentia corrigit, & emundat. Unum inter hæc peccantibus solatium, quòd etiam casuræ & anguli gemmarum sæpe claritatem excitent, neq; sinant, ut *Plinius* loquitur, *colores surdescere*. Pretiosiores gemmæ à sectionibus fiunt, & corda affricta pulvere, dolore contrita & lecta, in oculis divinitatis sunt gratiora. Quoties pœnitentiâ politus homo sese convertit ad DEVM, DEVS faciem suam convertit ad hominem; nec DEVS potest amari toto & mundo corde, quin redamet: *convertimini, & ego convertar*. Sunt igitur verè *Beati mundo corde, quoniam DEVM ipsi videbunt*.

Zachar. 1.

VII. COELESTIS BEATITUDINIS RADIUS
EX IASPIDE GEMMA.
VEN. ARNESTUS PACIFICUS.*Beati pacifici, quoniam filij DEI vocabuntur. Matth. 5.*

Jaspis gemma magnæ apud Veteres authoritatis, omne genus coloris recipit. Sed quò Smaragdo vicinior, eò nobilior. In Bohemia, ait Rudolphi Cæsaris Gemmarius, *collegi Iaspides rubras, sanguineas, purpureas, albas, variisq; coloribus intermixtas, pulcherrimas, mirabilisq; Natura artificio compositas. Tantâ in Bohemia magnitudine reperitur Iaspis, ut magna Statua ex ea elaborari possint.* Hæc ille. Gestabatur olim apud Veteres amuleti loco Iaspis; ad sigilla aptissima est, & stomachi doloribus medetur, ut ex Galeno probavit Alcasar. Gratiam & venustatem significat, amicitias conciliat, & Pacem, ut habet Pierius; ideòque muri cœlestis Solymæ, quæ est *Visio Pacis, ex Iaspide* describuntur. Hæc igitur gemma pacis, tabulæ loco nobis erit. In Iaspide sculpatur *Mons Oliveti*, seu olearum, oleis confitus, & duo vestigia Christi, qui cœlum inter Olivas ascendit. Inscribe huic Imagini: *Hæc iter ad Superos.* Aut si placeat: *In viam Pacis.* Qui enim ad Superos contendit ascendere post Christum, inter Olivæ ramos ascendat; *monstrat. Oliva viam.* Pacificus sit, pacem colat, ut sit *filius DEI, qui Solem suum oriri facit, super bonos & malos.* Neque illud moveat, quòd in gemma Iaspide vestigia notantur: nam Iaspis, non in terræ venis, ut cæteræ gemmæ, sed in summa tellure, & pulvere viarum invenitur. Aptissima item est Iaspis oleis & nemoribus representandis. *Rudolfus II. Cæsar* in scrinio suo mensæ folium habebat, seu tabulam, in qua Iaspides tantâ arte conjunxerat artifex, ut jurares te picturam videre, & nubes, arbores, flumina, villas, montiumque ambitus agnosceres, sed nullâ interim conjunctionis lineâ apparente, vel, si appareret, ad picturam faciente. Hoc opus pretiosissimum, & multis aureorum millibus constans, plurimis annis fuit elaboratum *Praga.* Verè admirandum, quod & Naturæ artificio, & Artificis mira-

*Sennert. l. 1. c. 10.
Alcasar. in
Apoc. in C. 27.
v. 18.
Anselm. Boëtii
l. 2. de gemmis
C. 100. & iterum
C. 105. 106. 109.
Plin. lib. 17.
C. 9.*

*Alcas. l. 1. c. 10.**Pier. l. 1. q. 1.
hierog.**In Isaiam &
Apocal.**Iaspis Pacis
symbolum.**Alcas. l. 1. c. 10.*

L. 2. de gemmis
c. 103.

Vide supra l. 3.
c. 4.

Pax Regno-
rum est pu-
pilla.

bilem solertiam ostentabat, inter miracula Mundi (verba sunt Anselmi Boëtij Medici Rudolfini) recenseri potuit, & cum Temple Diana Ephesæ non injuriâ comparari. Sed ad significatum Imaginis redeamus. Hanc Pacis virtutem unicè dilexit *Arnestus*, meritòque *Pacis Radio*, & *Iaspidis Iride* cingetur in cœlis. Quoties ille Pacem inter Reges, ut antè probavi, conciliavit! quoties *Carolo Cesari Pacificæ ramum prætendit Oliva*? Erat velut *Oliva fructifera in domo Domini*, quæ etiam ex ejus tumulo sapius stillavit. Hoc ille Pacis itinere, quo DEI Filius olim evasit in cœlum, ut *Columba Noë ramum Olivæ*, pacato, imbelli, & innocenti ore, deportans.

RADIUS PACIS.

Pax optima rerum, quas homini vidisse datur, velut Regni Pupilla custodienda Principibus est, quia sæpe pulveris exigui jactu turbatur. Ambitio prima est, quæ pede spargit arenam, & velut in extrema olim fame clamat in arena & Circo: *Humana carni pretium impone!* Humanis illa hostijs perlitare desiderat. Nec bellorum illi causæ procùl, ingeniosa est. Sed etiam in bello & post bellum (quis credat?) satis citò causas se putat inventuram. Qui Turcicum Opium semel bibere, nil nisi incendia (dum vino incalescunt) & sanguinem mente vident. Tales cavendi, & primò agnoscendi sunt, nè beatos Principes ad sanguinis dulcedinem degustandam erudiant. Nam isti sinè bello vivere inhonorum existimant. Statum sibi quendam fecere militiam, vexilla hæreditatem: qui bellum turpiter cauponantur, pacem, si cœlo descenderet, cuperent occidere. Quando igitur regnabit Princeps, qui semper militat? ut ad cœli Beatitudinem securitas, sic plerumque ad Beatitudinem Regni, Pax desideratur. Cogi ad bellum etiam bonus Princeps potest, optimus verò efficit ut, cogi non possit. Quis semper paratum invadet? Pacem maximè amat, qui Pacem armis custodit. Arma innoxia sunt in Pace, eruantur in bello: nam in bello non Princeps, sed gladius Princeps; gladius improbis, etiam DEVS est. Inter ea clamat *sanguis in cœlum*; ferro & igni Patria dividitur, cum propè bellum geritur;

C. XXIV. COELESTIS BEATIT. VIII. RADII. 447

ritur; si procū, pecunia migrat, & quis custodiet ipsos custodes? saepe nec vincere Principi expedit, victorijs aliquando Regna ceciderunt. Pauca sapienti. O! dirum igitur belli incendium, quod tanto Regnorum periculo constat; quod tot pretijs sustentatur; ac denique quod solo hominum sanguine debet extinguī! *Beati Pacifici!*

VIII. COELESTIS BEATITVDINIS RADIVS

EX ADAMANTE.

VEN. ARN. PROPTER JUSTITIAM PATITVR.

Beati qui persecutionem patiuntur propter Iustitiam, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum. Matth. 5.

A *Damantem* lapidem Fortitudinis & invictæ Patientiæ symbolum haberi, notius propè est, quàm ut debeat scribi. Nam licet ferro & face bellum *Adamanti* indixeris, nihil timet. Lædit ipse potiùs patientiâ, & fatigat percussorem. *Adamantes* plerosque à natura, Tribulæ speciem referre peritissimus, ut apparet, gemmarum *Alcasar* asseruit, quasi ipsa tribulatio & patientia in *Adamantis* habitum & constantiam migrare voluisset. Sed illud vulgò ignotum, quod nostri Emblematis figura erit. *Adamantem unguibus humanis cedere*, & qui malleis frangi & conteri non potest, eundem unguibus aduncis artificum, nullo negotio perdomari & poliri. *Anselmi Boërij*, *Rudolfi Cæsaris Medici*, qui expertus est, verba accipe: *Adamas*, inquit, *unguibus humanis, absq; alicujus instrumenti ope, peculiari artificio teritur.* Hoc igitur cum ita se habeat, pinge *Adamantem*, in quo digiti humani *Vnguis* Coronam ex Sole & Stellis exsculpat, adjice Epigraphen: *Perfectus ad Vnguem.*

Pierius lib. 40 hieroglyph. Adamas fortitudinis symbolum.

In C. 8. Apoc.

Tomo 3. symbolorum. simbolo penultimo.

Vnguem atrocis calumniæ symbolum semper habuit anti-
quitas, hinc vetus proverbium, quo *unguem in ulcere molestum*
vexatorem vocamus, & persecutorem.

Petrus sanct. l. 3. de symbol. c. 11.

Quanta pro Justitia *VEN. Arnestus* tolerarit, suo dictum est loco. At in pectore summi Sacerdotis *Adamas* lucens (ut habet *Pierius*) animum ejus invictum demonstrabat. In Patientia

Pierius lib. 40 hieroglyph.

Tom. 3. Symbol.
in suis.

Anselmus de
Bodis 1. 2. de:

solatium maximum est conscientiae bonitas. *Adamas unicus*, ait Boëtius, *inter gemmas sine colore, pellucidus, aqua instar*, bonae conscientiae radios repraesentat, cujus testimonio Patientia gloriatur. Sed mirabilior illa *Ruei de Adamante narratio est*: Adamantem videlicet unum, alium gignere aliquando, & *Dominam Heverensem*, è *Lucemburgorū illustri genere*, duos habuisse hereditarios *Adamantes*, qui alios crebro producerent, ut quicumq; statis temporibus cor intueretur, congenerem sibi prolem enixos videret. Id si ita est, addit Boëtius, *non minimum est miraculum Naturae*. Non modò igitur lucet invictus *Adamas*, sed etiam parit in arca clausus, quod nulli gemmae natura fortasse concessit. Patientia quoq; gemmas tot gignit, ut in Coronam Regni caelestis sufficiant. Macte animo! *durate*, quicumque persecutionem pro Justitia sustinetis! haec patientia vobis duplicabitur ad Coronam; unguibus humanis satis inhumanè fricamini, sed vestrum erit *Regnum Calorum!* unguis ille Coronam vobis caelestem exsculpet.

RADIUS PATIENTIAE

Patientiae
praemia.

Qui pati non vult, recusat coronari. Aliae gemmarum tursionibus, & pressuris, & flammis, *Adamas* unguibus exercetur, politur, & contumelijs coronam acquirit. Coronae spes vincit omne tormentum. Ego tamen ausim dicere: plus prope esse pati, quam praemiari; sic causa effectum, Gratia Gloriam, virtus praemium praestantia vincit. *Fortuna & Hercules* olim maledictis colebantur, hoc exemplo hodie magni Viri coluntur. Patiendo ab unguibus perficiuntur ad unguem. Qui maledictis impetitur, honoratur. Humilitas Christiano & contemptus, post Christi humilitatem, & post DEVM contentum, gloriae loco successit. *Oleum autem peccatoris non impinguet Caput meum!* Justus in vexatione positus, si inhonoratur à Mundo, honoratur à Christo: cum pro sancto ejus nomine pati etiam promeretur. *Tritum cum* (ait de Josephi Fratibus D. Ambrosius) *multis datur, scyphus apud unum Benjamin servatur*. Sentit se à DEO aspici, qui sentit affligi. Illi paratur Corona, cujus expectatur victoria.

Lib. de Josephi
5. 11.

Nul.

Nullum Deo pulchrius spectaculum, quàm virtus in adversis erecta, & constans sibi; quam nec Deus ipse (cujus gratiâ cœlesti nititur) probando dejecit. Vir in calamitate fortis Regnum sibi ipse acquirit Virtutis, Virtutis Rex est; sed Regnum Cœlorum, postea habebit à Christo.

ARÆ VENER. ARNESTI.

Absolvi tandem felicissimi *Præsulis Arneſti* Beatitudinem, omnium humanorum divinorumque bonorum aggregatione constantem, eamque gemmarum radijs adumbravi. Quid aliud, oro, superest, quàm ut *Aram* statuam privatus ego, quam videlicet profanus hic calamus, & penna levis potest lineare? quid aptius agam, quàm, ut alij in terrarum finibus, sic ego in exitu mei hujus laboris erigam Trophæum? Ita apud *Ptolemæum Aras Alexandri, Aras Pompeij, Aras Cæsaris Iulij*, aliorumque Ducum legimus, & videmus: nec magno nuper sua defuit *Ara Maroni*. *Ara* *Ara Maroni in Poetica lib. ult. Scaligeri.* *Tua VEN. Arneſte Præsul* gemmis constitit tota. *Omnis lapis pretiosus operimentum Tuum!* Securus jam tui regnas in Cœlo, & felicitatem Tuam, non ut nos cogitationis aspectu, sed sensu, & infiniti boni dulcissimâ

po-

possessione metiris ! Quis verò jam radium illum æternæ fælicitatis , & Beatitudinis Tuæ describat , quem à Divinitate cœlestis Tua Gloria mutuatur ? Si septies Solem vincunt Corpora Beatorum ; quânam luce cœlestes animæ fulgebunt ? *nec oculus vidit , nec auris audiuit , nec in cor hominis ascendit !* Unum & postremum hoc Te , afflicta bellis , strata Consilij , orat Patria , ut (quod in medijs Triumphis Victori Roma clamabat) *hominem te , & nostrum esse memineris !* Redijt postliminiò in Patriam Pietas , redijt Religio , Fides , Justitia , cæteræq; Virtutes ; cur Fælicitas , Opulentia , aliæq; Regnorum Beatitudines redire cunctantur , aut vetantur ? DEVS cuique faciat , ut bene vel malè meretur ! Sed nos Tuum illud Tibi , quod canere instituisti , repetimus : *nè sine nos perire ! nos & futuros tuere !*

*Vide Lib. 2.
C. 14.*

O Bohemia ! unus Arnesto Principi Tuo Radius deest , Tuorum scilicet seculorum ! Leva Caput tuum , & ut appropinquet fælicitas Tua , Arnestum Tuum , Præsulem & Parentem in terris , nunc in cœlis Patrum , venerare !

INDEX